

ՀԱՆՈՒՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ
ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ՍԱՀՄԱՆԱԴՐԱԿԱՆ ԴԱՏԱՐԱՆԻ
Ո Ր Ո Շ ՈՒ Մ Ը

**«ՊԱՇՏՈՆԱԿԱՆ ՓԱՍՏԱԹՂԹԵՐԻ ՄԱՏՉԵԼԻՈՒԹՅԱՆ ՄԱՍԻՆ» ԵՎՐՈՊԱՅԻ
ԽՈՐՀՐԴԻ ԿՈՆՎԵՆՑԻԱՅՈՒՄ ԱՄՐԱԳՐՎԱԾ ՊԱՐՏԱՎՈՐՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ՝ ՍԱՀ-
ՄԱՆԱԴՐՈՒԹՅԱՆԸ ՀԱՄԱՊԱՏԱՍԽԱՆՈՒԹՅԱՆ ՀԱՐՑԸ ՈՐՈՇԵԼՈՒ ՎԵՐԱԲԵՐ-
ՅԱԼ ԳՈՐԾՈՎ**

Քաղ. Երևան

25 փետրվարի 2022թ.

Սահմանադրական դատարանը՝ կազմով. Ա. Դիլանյանի (նախագահող),
Վ. Գրիգորյանի, Հ. Թովմասյանի, Ա. Թունյանի, Ա. Խաչատրյանի, Ե.
Խունդկարյանի, Է. Շաթիրյանի, Ա. Պետրոսյանի, Ա. Վաղարշյանի,
մասնակցությամբ (գրավոր ընթացակարգի շրջանակներում)՝

ՀՀ կառավարության ներկայացուցիչ՝ ՀՀ արդարադատության նախարարի
առաջին տեղակալ Ք. Գրիգորյանի,

համաձայն Սահմանադրության 168-րդ հոդվածի 3-րդ կետի, 169-րդ հոդվածի
3-րդ մասի, ինչպես նաև «Սահմանադրական դատարանի մասին» սահմանադրական
օրենքի 23, 40 և 74-րդ հոդվածների,

դռնբաց նիստում գրավոր ընթացակարգով քննեց «Պաշտոնական փաստա-
թղթերի մատչելիության մասին» Եվրոպայի խորհրդի կոնվենցիայում ամրագրված
պարտավորությունների՝ Սահմանադրությանը համապատասխանության հարցը որո-
շելու վերաբերյալ» գործը:

Կառավարությունն իր՝ 2021 թվականի դեկտեմբերի 9-ի N 1999-Ա որոշմամբ
հավանություն է տվել «Պաշտոնական փաստաթղթերի մատչելիության մասին»
Եվրոպայի խորհրդի կոնվենցիան վավերացնելու մասին» ՀՀ օրենքի նախագծի

վերաբերյալ ՀՀ կառավարության օրենսդրական նախաձեռնությանը և որոշել է այդ համաձայնագրում ամրագրված պարտավորությունների՝ Սահմանադրությանը համապատասխանության հարցով դիմել Սահմանադրական դատարան:

Գործի քննության առիթը Կառավարության՝ 2021 թվականի դեկտեմբերի 14-ին Սահմանադրական դատարան մուտքագրված դիմումն է:

Ուսումնասիրելով սույն գործով վերոնշյալ կոնվենցիան և գործում առկա մյուս փաստաթղթերը՝ Սահմանադրական դատարանը **Պ Ա Ր Ձ Ե Ց**.

1. «Պաշտոնական փաստաթղթերի մատչելիության մասին» Եվրոպայի խորհրդի կոնվենցիան (այսուհետ՝ Կոնվենցիա) ստորագրվել է 2009 թվականի հունիսի 18-ին Թրոմսո քաղաքում՝ իր անդամ պետություններում յուրաքանչյուր անձի՝ ներկայացված հարցման հիման վրա, առանց որևէ խտրականության, պետական մարմինների տնօրինության տակ գտնվող փաստաթղթերի մատչելիության իրավունքի ապահովման նպատակով:

Հայաստանի Հանրապետության կողմից Կոնվենցիան ստորագրվել է 2020թ. հունիսի 24-ին:

2. Հայաստանի Հանրապետությունը, փոխադարձության հիման վրա, Կոնվենցիայով ստանձնում է, մասնավորապես, ներքոնշյալ պարտավորությունները.

– երաշխավորել յուրաքանչյուր անձի՝ ներկայացված հարցման հիման վրա, առանց որևէ խտրականության, պետական մարմինների տնօրինության տակ գտնվող փաստաթղթերի մատչելիության իրավունքը (հոդված 2, պարբերություն 1),

– Հայաստանի Հանրապետության ներպետական օրենսդրության շրջանակներում ձեռնարկել անհրաժեշտ միջոցներ՝ պաշտոնական փաստաթղթերի մատչելիության վերաբերյալ Կոնվենցիայով սահմանված դրույթներն ուժի մեջ դնելու նպատակով, և այդ միջոցները ձեռնարկել ամենաուշը Հայաստանի Հանրապետության համար Կոնվենցիայի ուժի մեջ մտնելու պահից (հոդված 2, պարբերություններ 2, 3),

– պաշտոնական փաստաթղթերի մատչելիության իրավունքը սահմանափակելու դեպքում ապահովել, որ սահմանափակումները հստակ սահմանվեն օրենքում, լինեն անհրաժեշտ ժողովրդավարական հասարակությունում, ինչպես նաև լինեն համաչափ ազգային անվտանգության, պաշտպանության և միջազգային հարաբերությունների, հանրային անվտանգության, հանցավոր գործունեության կանխարգելման, հետաքննման և հետապնդման, կարգապահական հետաքննությունների, պետական մարմինների կողմից ստուգման, հսկողության և վերահսկողության, գաղտնիության և այլ մասնավոր օրինական շահերի, առևտրային և այլ տնտեսական շահերի, պետության տնտեսական, դրամավարկային և փոխարժեքի քաղաքականության, դատավարության ընթացքում կողմերի հավասարության և արդարադատության արդյունավետ իրականացման, ինչպես նաև շրջակա միջավայրի կամ որևէ հարցի քննության հետ կապված՝ պետական մարմիններում կամ դրանց միջև քննարկումների շահերը պաշտպանելու նպատակին (հոդված 3, պարբերություն 1, մաս 1),

– Կոնվենցիայի կողմերի հետ քննարկել այն ժամկետների սահմանման հարցը, որոնց լրանալուց հետո Կոնվենցիայի 3-րդ հոդվածի 1-ին պարբերության մեջ նշված սահմանափակումներն այլևս չեն կիրառվի (հոդված 3, պարբերություն 3),

– պաշտոնական փաստաթղթի համար հարցում ներկայացնողին ազատել պաշտոնական փաստաթղթի մատչելիության համար հիմնավորումներ ներկայացնելու պարտավորությունից և ապահովել, որ հարցում ներկայացնելու համար սահմանված ձևական պահանջները չգերազանցեն հարցմանն ընթացք տալու համար անհրաժեշտ սահմանները (հոդված 4, պարբերություններ 1 և 3),

– ապահովել, որ պետական մարմինը հնարավորության ողջամիտ սահմաններում հարցում ներկայացնողին օգնի պարզել այն պաշտոնական փաստաթուղթը, որի համար հարցում է ներկայացվել (հոդված 5, պարբերություն 1),

– ապահովել, որ պաշտոնական փաստաթղթի մատչելիության համար ներկայացվող հարցմանն արձագանքի այն պետական մարմինը, որը տնօրինում է փաստաթուղթը, իսկ եթե պետական մարմնի տնօրինության ներքո չի գտնվում այն փաստաթուղթը, որի համար հարցում է ներկայացվել, կամ նա չունի տվյալ հարցմանն

ընթացք տալու լիազորություն, ապա ապահովել, որ եթե հնարավոր է, դիմում կամ հարցում ներկայացնողին ուղարկի իրավասու պետական մարմին (հոդված 5, պարբերություն 2),

– ապահովել, որ պաշտոնական փաստաթղթերի մատչելիության համար հարցումները դիտարկվեն հավասար հիմունքներով (հոդված 5, պարբերություն 3),

– ապահովել, որ պաշտոնական փաստաթղթի մատչելիության համար հարցումը դիտարկվի անմիջապես և որոշումը կայացվի, հաղորդվի և կատարվի հնարավորինս արագ կամ նախապես սահմանված ողջամիտ ժամկետում (հոդված 5, պարբերություն 4),

– ապահովել, որ պետական մարմինը պաշտոնական փաստաթղթի մատչելիությունն ամբողջությամբ կամ մասամբ մերժելիս ներկայացնի մերժման հիմքերը, և երաշխավորել հարցում ներկայացնողի տվյալ պետական մարմնից հարցումը մերժելու գրավոր հիմնավորումը ստանալու իրավունքը (հոդված 5, պարբերություն 6),

– պաշտոնական փաստաթղթի մատչելիություն տրամադրելու դեպքում երաշխավորել հարցում ներկայացնողի՝ բնօրինակը կամ պատճենն ուսումնասիրելու ընտրության կամ իր ընտրությամբ, դրա պատճենը հնարավոր ցանկացած ձևով կամ ձևաչափով ստանալու իրավունքը, եթե արտահայտված նախընտրությունն անհիմն չէ (հոդված 6, պարբերություն 1),

– ապահովել, որ պաշտոնական փաստաթղթում ներառված որոշ տեղեկատվության մասով սահմանափակում կիրառելու դեպքում պետական մարմինը, այնուամենայնիվ, մատչելիություն տրամադրի առկա տեղեկատվության մյուս մասի համար և հստակ նշի տեղեկատվության ցանկացած մասի վերաբերյալ, որի նկատմամբ կիրառվել է սահմանափակում (հոդված 6, պարբերություն 2),

– ապահովել, որ պետական մարմնի տարածքում պաշտոնական փաստաթղթերի ուսումնասիրությունը լինի անվճար, ինչը չի խանգարում արխիվների և թանգարանների կողմից այդ առնչությամբ տրամադրվող ծառայությունների համար սահմանել վճարներ (հոդված 7, պարբերություն 1),

– հարցում ներկայացնողից պաշտոնական փաստաթղթի պատճենի տրամադրման դիմաց վճարի հնարավոր գանձման դեպքում ապահովել, որ այն լինի ողջամիտ և չգերազանցի փաստաթղթի վերարտադրման և տրամադրման հետ կապված իրական ծախսերը, ինչպես նաև ապահովել, որ հրապարակվեն գանձվող վճարների սակագները (հոդված 7, պարբերություն 2),

– ապահովել, որ պաշտոնական փաստաթղթի համար հարցումն ուղղակի կամ անուղղակի ձևով, մասամբ կամ ամբողջությամբ մերժելու դեպքում հարցում ներկայացնողի համար հասանելի լինի դատարանում կամ օրենքով սահմանված՝ այլ անկախ և անկողմնակալ մարմնում բողոքարկման ընթացակարգ (հոդված 8, պարբերություն 1),

– ապահովել, որ հարցում ներկայացնողը միշտ ունենա արագացված և ոչ ծախսատար բողոքարկման ընթացակարգի հնարավորություն, որը կներառի կա՛մ պետական մարմնի կողմից վերանայում, կա՛մ Կոնվենցիայի 8-րդ հոդվածի 1-ին պարբերության համապատասխան իրականացվող բողոքարկում (հոդված 8, պարբերություն 2),

– հանրությանը տեղեկացնել պաշտոնական փաստաթղթերի մատչելիության իրավունքի մասին և այն մասին, թե ինչպես կարելի է իրացնել այդ իրավունքը, ինչպես նաև պատշաճ միջոցներ ձեռնարկել, որ նշված իրավունքի իրականացման մասով պետական մարմիններին տեղեկացվի իրենց պարտականությունների և պարտավորությունների մասին, տեղեկատվություն տրամադրվի այն խնդիրների և գործունեության վերաբերյալ, որոնց համար իրենք պատասխանատու են, որ արդյունավետորեն կառավարվեն փաստաթղթերը՝ դրանց մատչելիությունը հեշտացնելու նպատակով, և կիրառվեն հստակ և ամրագրված կանոններ փաստաթղթերի պահպանման և ոչնչացման համար (հոդված 9),

– ապահովել, որ պետական մարմինը սեփական նախաձեռնությամբ և անհրաժեշտության դեպքում համապատասխան միջոցառումներ ձեռնարկի իր տնօրինության տակ գտնվող պաշտոնական փաստաթղթերը հրապարակելու համար՝ հանրային կառավարման թափանցիկությունը և արդյունավետությունը խթանելու,

ինչպես նաև ընդհանուր հետաքրքրության հարցերին հանրության իրազեկված մասնակցությունը խրախուսելու նպատակով (հոդված 10),

– Հայաստանի Հանրապետության մասով Կոնվենցիան ուժի մեջ մտնելուց հետո՝ մեկ տարվա ընթացքում, Կոնվենցիայի Մասնագետների խմբին փոխանցել հաշվետվություն, որը ներառում է Կոնվենցիայի դրույթներն ուժի մեջ դնելու նպատակով ձեռնարկված օրենսդրական և այլ միջոցառումների վերաբերյալ ամբողջական տեղեկատվություն, այնուհետև Կողմերի խորհրդակցության յուրաքանչյուր հանդիպումից առաջ Մասնագետների խմբին փոխանցել վերոհիշյալ տեղեկատվության թարմացված տարբերակը, ինչպես նաև Մասնագետների խմբին փոխանցել նաև ցանկացած տեղեկատվություն, որը նա պահանջում է՝ իր առջև դրված խնդիրները կատարելու նպատակով (հոդված 14):

Ելնելով գործի քննության արդյունքներից և ղեկավարվելով Սահմանադրության 168-րդ հոդվածի 3-րդ կետով, 170-րդ հոդվածի 1-ին և 4-րդ մասերով, «Սահմանադրական դատարանի մասին» սահմանադրական օրենքի 63, 64 և 74-րդ հոդվածներով՝ Սահմանադրական դատարանը **Ո Ր Ո Շ Ե Ց**.

1. «Պաշտոնական փաստաթղթերի մատչելիության մասին» Եվրոպայի խորհրդի կոնվենցիայում ամրագրված պարտավորությունները համապատասխանում են Սահմանադրությանը:

2. Սահմանադրության 170-րդ հոդվածի 2-րդ մասի համաձայն՝ սույն որոշումը վերջնական է և ուժի մեջ է մտնում հրապարակման պահից:

ՆԱԽԱԳԱՀՈՂ

Ա. ԴԻԼԱՆՅԱՆ

25 փետրվարի 2022 թվականի
ՍԴՈ-1632